

در پژوهش‌های فوق‌نشان داده شد که هریک از محققان، به جنبه‌ای از برنامه موشکی ایران پرداخته‌اند و هیچ‌کدام از آن‌ها به ویژگی‌های راهبردی و بازدارندگی تسلیحات و سامانه‌های موشکی نپرداخته‌اند، لذا پژوهش حاضر به دنبال پر کردن خلأ موجود و تبیین و واکاوی ویژگی‌های این سلاح‌ها به عنوان سلاح‌های راهبردی و اهمیت آن‌ها در نظام دفاعی ایران می‌باشد. نکته دیگر آن که در این پژوهش برای بیان اهمیت و ویژگی‌های این تسلیحات با تمرکز بر جمهوری اسلامی ایران از نظریه بازدارندگی استفاده می‌کنیم.

مبانی نظری

در ساده‌ترین حالت ممکن، بازدارندگی^۱ به تهدیدی گفته می‌شود که برای منصرف کردن کشوری از تجاوز به کشور دیگر به‌کار می‌رود: «چنانچه به من حمله کنی حادثه بسیار ناگواری برایت اتفاق خواهد افتاد». به عبارت دیگر، بازدارندگی در استراتژی نظامی متقاعد کردن حریف به انجام ندادن کار خاصی است. برای موفقیت بازدارندگی، تهدید؛ بایستی از ضمانت کافی برخوردار باشد. متجاوز بالقوه نه تنها باید به این نتیجه برسد که هزینه‌های یک حمله بیش از سود آن است، بلکه احتمال زیاد دهد که چنین هزینه‌هایی را خواهد پرداخت. (Griffiths & O'Callaghan, 2002) اصولاً باید توجه داشت که نظریه بازدارندگی خود به انواع مختلفی از قبیل بازدارندگی تدافعی، تهاجمی، متعارف، نامتعارف، شبکه‌ای و ... می‌شود. امروزه در ادبیات استراتژیک، بازدارندگی صرفاً محدود به بازدارندگی هسته‌ای نیست. با زوال و از بین رفتن اتحاد جماهیر شوروی، سیستم بین‌المللی از حالت دوقطبی خارج و به سیستمی هژمونیک تبدیل می‌شود، در این میان هژمون (آمریکا) که از تهدید مستقیم شوروی رهایی یافته بود، با تهدیدات نوینی در سایر نواحی به‌ویژه تهدیدات قدرت‌های کوچک و ناراضی از سیستم روبرو شد که این قدرت‌ها از توان هسته‌ای برخوردار نیستند اما در برخی از سطوح، از توان تهدید علیه آمریکا برخوردار هستند و لذا مفهوم نوینی در استراتژی آمریکا تحت عنوان تهدیدات نامتقارن به‌وجود آمده است. از اینجاست که موضوع بازدارندگی متعارف